

TRẦN THỊ MAI LAN (Chủ biên, 2023), **Văn hóa của người Nùng và người Hmông trong mối quan hệ tộc người liên biên giới Việt Nam - Trung Quốc**, Nxb. Khoa học xã hội, Hà Nội, 328 tr.

Vùng biên giới Việt - Trung là nơi sinh sống của nhiều tộc người thiểu số. Các tộc người này vẫn duy trì mối quan hệ với thân tộc và đồng tộc của mình ở bên kia biên giới. Do vậy, văn hóa của họ bên cạnh những biến đổi do ảnh hưởng từ việc tiếp xúc với các tộc người trong nước còn ít nhiều bị ảnh hưởng bởi văn hóa của đồng tộc và khác tộc ở biên giới Tây Nam Trung Quốc. Trong số các tộc người này, Nùng và Hmông là hai tộc người có dân số đông nhất, văn hóa của họ có ảnh hưởng lớn đến văn hóa của các tộc người cùng sinh sống trong vùng, khu vực. Nội dung sách tìm hiểu và làm rõ quan hệ tộc người và giao lưu văn hóa giữa hai tộc người Nùng và Hmông ở Việt Nam với các tộc người bên kia biên giới nói chung và đồng tộc của họ nói riêng.

Cuốn sách gồm 5 chương, tập trung phân tích thực trạng đời sống văn hóa hiện nay của người Nùng và người Hmông ở tỉnh Cao Bằng và mối quan hệ văn hóa giữa hai tộc người này với đồng tộc của họ bên kia biên giới; làm rõ ảnh hưởng văn hóa của một số dân tộc ở Trung Quốc đến người Nùng và người Hmông (ở các khía cạnh như ẩm thực; trang phục; cấu trúc, trang trí nhà cửa và cơ sở thờ tự; tín ngưỡng, tôn giáo; ngôn ngữ; hoạt động mưu sinh,...); từ đó đưa ra một số giải pháp liên quan đến ứng phó với sự ảnh hưởng của văn hóa các tộc người và văn hóa Trung Quốc trong sự bền vững văn hóa tộc người ở vùng biên giới Việt - Trung.

TA.

PHẠM ĐỨC DƯƠNG, CHÂU THỊ HẢI (Đồng chủ biên, 2023), **Tiếp xúc và giao lưu văn hóa Việt - Hoa trong lịch sử**, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 291 tr.

Với đặc điểm gần gũi về không gian địa lý; với tính chất cởi mở, khoan dung, văn hóa Việt Nam từ rất sớm đã có điều kiện thuận lợi để tiếp xúc, giao lưu, tiếp biến với các nền văn hóa khác, đặc biệt là giao lưu văn hóa Việt - Hoa.

Cuốn sách là tập hợp các bài viết trình bày khái quát về diễn biến địa lý và lịch sử trong quá trình tiếp xúc - giao lưu văn hóa Việt - Hoa và dấu ấn Trung Hoa trong văn hóa nghệ thuật Đông Nam Á; phân tích vai trò của người Hoa trong việc chuyển tải văn hóa Trung Hoa ở Việt Nam. Các tác giả cũng làm rõ những đặc điểm của sự hội nhập văn hóa Việt - Hoa và những biểu hiện cụ thể của nó trên các lĩnh vực văn học, kiến trúc, nghệ thuật tạo hình, các nghề thủ công,... Những phân tích của các tác giả cho thấy, các yếu tố văn hóa Trung Hoa du nhập vào Việt Nam bằng nhiều con đường, cách thức khác nhau, với nhiều mức độ ảnh hưởng, cách ứng xử khác nhau. Con đường “triều đình và Nho sĩ” được xem là con đường chính thống, chuyển tải có hệ thống và có chủ trương bằng chính sách đồng hóa áp đặt, nhưng thường vấp phải sự phản kháng từ phía tiếp nhận. Ở chiều cạnh khác, “con đường dân gian” thông qua thông thương, di cư, cộng cư, hòa nhập thường diễn ra âm thầm do tầng lớp nhân dân lao động người Hoa tiến hành. Cả hai dạng thức tiếp xúc, giao lưu này đều là nhân tố tác động đến sự vận động của văn hóa Việt Nam trong diễn trình lịch sử.

PHẠM NGUYỄN